

Naam: _____

1 Het syndroom van Down

2 Het syndroom van Down is een aangeboren afwijking waardoor mensen een
3 verstandelijke beperking hebben. Hoe wordt deze afwijking veroorzaakt? Je
4 lichaam is gebouwd uit duizenden cellen. Die cellen vormen samen het weefsel
5 waaruit je verschillende lichaamsdelen zijn gemaakt: je botten, je spieren, je
6 hart, je lever en je nieren bijvoorbeeld. In iedere cel zit een kern en in die kern
7 zitten weer draadjes. Deze draadjes noemen we chromosomen. In die
8 chromosomen zitten alle eigenschappen die je van je ouders hebt geërfd. Dus of
9 je een jongen of een meisje bent, de kleur van je ogen, van je haar, hoe lang je
10 bent enzovoort.
11 Je hebt in totaal 46 chromosomen: 23 chromosomen van je moeder en 23
12 chromosomen van je vader. Iedere chromosoom heeft een nummer, van
13 nummer 1 tot en met nummer 23. Van elk nummer heb je dus twee
14 chromosomen. Iemand met het syndroom van Down heeft echter drie
15 chromosomen met nummer 21 in plaats van twee.
16 Kinderen met het syndroom van Down hebben vaak problemen met hun
17 gezondheid, bijvoorbeeld met hun hart. Ze zijn vaker verkouden, soms horen ze
18 ook minder goed. En ook hun spieren zijn niet zo sterk. Ze hebben daardoor
19 meer moeite met leren, met praten en met fietsen.
20 Kinderen met het syndroom van Down gaan vaak naar een gewone school. Dat
21 kan ook prima, als iedereen er maar een beetje rekening mee houdt.

1 Wat wordt **niet** duidelijk uit deze tekst?

- A Wat de oorzaak is van het syndroom van Down.
- B Hoe de samenstelling van lichaamscellen is.
- C Wat mensen met het syndroom van Down wel of niet kunnen.
- D Wat de gevolgen zijn van drie chromosomen met nummer 21.

2 Lees: Het *syndroom afwijking* (r. 2) En: *waardoor ... hebben.* (r. 2 en 3)
Wat hebben deze twee stukjes tekst met elkaar te maken?

- A Het tweede stukje geeft een oorzaak van het eerste stukje.
- B Het tweede stukje geeft een voorbeeld van het eerste stukje.
- C Het tweede stukje geeft het tegengestelde van het eerste stukje.
- D Het tweede stukje geeft een gevolg van het eerste stukje.

3 Welke zin is waar volgens de tekst?

- A Kinderen met het syndroom van Down kunnen heel goed naar elke gewone basisschool.
- B Mensen met het syndroom van Down hebben 47 chromosomen.
- C Het gevolg van een aangeboren afwijking is een verstandelijke beperking.
- D Kinderen met het syndroom van Down zijn altijd ziek.

Tekst 2

1 In de pauze staat Stefan tegen de muur van de school geleund met een boek.
2 Daar staat hij bijna elke pauze. Het is een beetje zijn plekje geworden. Alle
3 kinderen weten het en niemand kijkt er gek van op.
4 Stefan houdt niet erg van de woeste renspelletjes die de kinderen uit zijn klas
5 doen en vooral voetballen vindt hij helemaal niks. Hij heeft het na lang
6 aandringen van meester Jan wel eens geprobeerd, maar hij vond het
7 verschrikkelijk. Binnen vijf minuten was hij drie keer omver geduwd en had hij
8 ook nog een bal keihard tegen zijn hoofd gekregen. Sinds die tijd blijft hij
9 angstvallig bij het voetbalveldje uit de buurt. Ook andere wilde spelletjes zijn
10 niet aan Stefan besteed. Vorige week nog is hij lelijk gevallen toen hij een
11 keertje meedeed met ongelukstikkertje. Nee, het liefst staat Stefan hier rustig te
12 lezen tot de pauze voorbij is.

13 Stefan kijkt in het boek, maar vanuit zijn ooghoeken houdt hij nieuwsgierig het
14 clubje van drie in de gaten. Maarten, Melchior en Hans staan bij het fietsenhok
15 en maken drukke gebaren. Het zal ongetwijfeld weer over de hut gaan die ze
16 morgen willen bouwen.
17 "Stefan, moet je niet even lekker rennen, jongen, voordat de pauze voorbij is?
18 Je krijgt veel te veel hersenen als je altijd met je neus in de boeken zit. Straks
19 zit je nog met een hersenoverschot."
20 Dat is de stem van meester Johan, de directeur van de school. Hij heeft een
21 kopje koffie in zijn ene hand en met de andere hand geeft hij Stefan een aai over
22 zijn haar.
23 Stefan moet lachen en schudt zijn hoofd.
24 "Ik heb een interessant boek, meester."
25 "En wat lees je dan voor interessants?" wil meester Johan weten.
26 Stefan laat hem de voorkant van zijn boek zien.
27 "Codes in de Tweede Wereldoorlog," leest meester Johan met opgetrokken
28 wenkbrauwen. "Man, wat lees je toch altijd voor ingewikkelde boeken," zegt hij
29 hoofdschuddend. "Waarom lees je geen gewone kinderboeken? We hebben er
30 wel meer dan honderd in school liggen."
31 Voordat Stefan antwoord kan geven is meester Johan plotseling met grote
32 stappen onderweg naar een vechtpartijtje op het voetbalveld naast de school.
33 Stefan ziet dat er twee jongens over de grond rollebollen, terwijl er wel tien
34 joelende kinderen omheen staan.

35 Stefan kijkt nog één keer naar Maarten, Melchior en Hans en dan slaat hij zijn
36 boek dicht. Hij raapt al zijn moed bij elkaar en loopt schoorvoetend naar de drie
37 jongens toe. Ze stoppen onmiddellijk met praten als ze Stefan zien aankomen en
38 kijken hem vragend aan.
39 "Mag ik... mag ik morgen meedoen met die hut?" vraagt Stefan.
40 De drie jongens kijken elkaar aan en Maarten is de eerste die iets zegt.
41 "Hoe weet jij van die hut?" vraagt hij wantrouwig.
42 "Gewoon, dat heb ik gehoord," antwoordt Stefan schouderophalend.
43 Daar is geen woord van gelogen, want hij heeft het Maarten in de klas zelf tegen

44 Melchior horen fluisteren.
45 "We hebben een club van drie," zegt Hans op een toon die geen tegenspraak
46 duldt. "Dat is toevallig onze club en er kan iemand meer bij."
47 "En jij kunt niet eens hutten bouwen," snauwt Melchior, "jij kunt alleen maar
48 stomme boeken lezen waar niemand iets van begrijpt."
49 "Welles, ik kan heel goed hutten bouwen!" roep Stefan wanhopig. "Ik heb thuis
50 een boek en daar staan allemaal mooie hutten in, een touwhut en een hut op
51 palen en..."
52 "We willen helemaal geen touwhut of een hut op palen," valt Melchior hem in de
53 rede. "Wij willen een gewone hut en geen hut uit een of ander stom boek. Je lijkt
54 wel een professor die altijd alleen maar in een boek zit te lezen."
55 Als Hans en Maarten beginnen te lachen, draait Stefan zich om en sjokt terug
56 naar zijn plek tegen de muur. Er branden tranen achter zijn ogen, maar hij wil
57 niet huilen. Hij wil ontzettend graag meedoen met het clubje van drie, maar wat
58 moet hij doen om hun vertrouwen te winnen? Als zijn oog op de titel van zijn
59 boek valt, krijgt Stefan opeens een idee. Zijn gezicht klaart op. Dat hij daar niet
60 eerder aan heeft gedacht!

4 Welke titel past het **best** boven deze tekst?

- A De vechtpartij
- B Buitengesloten
- C De touwhut
- D De club van vier

5 Lees: *Hij raapt ... toe.* (r. 36 en 37) Welke zin past hierbij?

- A Stefan loopt snel naar de jongens toe.
- B Stefan loopt resoluut naar de jongens toe.
- C Stefan loopt aarzelend naar de jongens toe.
- D Stefan loopt in normale pas naar de jongens toe.

6 Lees: *Als Hans ... muur.* (r. 55 en 56)
Waarom beginnen Hans en Maarten te lachen?

- A Omdat Melchior Stefan duidelijk maakt dat ze hem er niet bij willen hebben.
- B Omdat Hans en Maarten geen bijzondere hut willen.
- C Omdat Stefan op een professor lijkt.
- D Omdat Stefan een komische opmerking maakt.

7 Lees: *Stefan moet ... hoofd.* (r. 23) Hoe voelt Stefan zich?

- A betrappt door de meester.
- B gewaardeerd door de meester.
- C berispt door de meester.
- D superieur aan de meester.

Tekst 3

1 Jort staart onafgebroken naar de grond, dat is een truc die soms helpt. Hij
2 ademt door zijn neus en gluurt zo onopvallend mogelijk naar de jongen die
3 uitgebreid over zichzelf vertelt. Hij heet John en hij komt uit Den Haag.
4 "En waarom ben je op dit zomerkamp?" vraagt Nick, als John is uitverteld.
5 "Omdat ik van de natuur hou," zegt John zonder aarzelen, "en dat is er
6 nauwelijks in de stad. En mijn ouders zeggen dat het gezond voor me is als ik
7 eens wat frisse lucht zou inademen in plaats van alleen maar stinkende
8 uitlaatgassen."
9 Jort telt de kinderen die zich nog tussen John en hemzelf bevinden. Nog vijf
10 kinderen en dan is hij aan de beurt!
11 Na John krijgt een meisje met lang rood haar het woord.
12 "Ik ben Maaïke uit Zwolle," zegt ze en haar stem klinkt zelfverzekerd.
13 Nick knikt haar vriendelijk toe.
14 "En waarom wilde je graag naar dit zomerkamp, Maaïke?"
15 "Dat wilde ik helemaal niet graag," is het onverwachte antwoord. "Ik had er
16 eigenlijk geen bal zin in, maar mijn ouders wilden graag een weekje samen op
17 vakantie. Nou ja, dan is het natuurlijk wel gemakkelijk als je je kind naar een
18 zomerkamp kunt brengen."
19 Nick lijkt een ogenblik in de war gebracht door het directe antwoord van Maaïke.
20 "Maar eh... maar je bent toch hopelijk wel een beetje een natuurliefhebber?"
21 stottert hij.
22 Maaïke zucht een paar keer en draait gek met haar ogen.
23 'Ja hoor, ik ben inderdaad een ontzettende natuurliefhebber," antwoordt ze
24 spottend.

25 Nick gaat vlug verder, maar Jort hoort niets meer.
26 Hij staart Maaïke met open mond aan, alsof ze van een andere planeet afkomstig
27 is. Heeft die eventjes lef, zeg! Die zegt doodgewoon dat ze geen bal zin heeft in
28 dat stomme zomerkamp, net als hijzelf trouwens. Maar ja, zijn ouders zeiden
29 steeds dat het zo goed zou zijn voor zijn zelfvertrouwen.
30 Bij de gedachte aan zijn ouders voelt Jort een steek in zijn maag. Zouden ze
31 inmiddels al weer thuis zijn en wat zouden ze vanavond gaan doen?
32 Opeens kijkt Maaïke hem recht aan en er glijdt een flauw glimlachje langs haar
33 mond. Vlug staart Jort weer strak naar zijn voeten, maar dat houdt hij niet lang
34 vol. Zijn ogen worden als een magneet naar Maaïke getrokken, of hij wil of niet.
35 Maaïke leunt nonchalant op één arm en kauwt op een grassprietje. Ze kijkt naar
36 de lucht, alsof ze weg wil vliegen hiervandaan.
37 Ik wil wel met haar meevliegen, denkt Jort. Dan vliegen we samen zo ver
38 mogelijk weg van dit akelige zomerkamp en...
39 Jort schrikt op als hij een stevige por in zijn zij krijgt van de jongen die naast
40 hem zit.
41 'Jij bent aan de beurt, man!'
42 Nick kijkt Jort vragend aan en trommelt ongeduldig met een vinger op de grond.
43 Jort voelt de blikken van alle kinderen op zich gericht.

44 "Ik eh... ik heet Jort," stamelt Jort zacht en hij voelt hoe zijn wangen langzaam
45 rood worden.
46 Jort weet uit ervaring dat het nu fout gaat, maar hij kan er niets meer aan
47 veranderen. Even later voelt het alsof zijn wangen in brand staan en hij kleurt
48 tot in zijn nek. Krampachtig probeert hij nog te redden wat er te redden valt.
49 "En ik woon in eh... in eh..."
50 "Hij woont in eh!" roept Wouter schaterlachend. 'Dat is een plaats waar ik nog
51 nooit van heb gehoord.'
52 Een paar andere kinderen beginnen nu ook te lachen en Jort voelt hoe de
53 vlammen hem nu uitslaan. Hij voelt zijn hart bonzen en hij ziet dat zijn vingers
54 trillen.
55 "Kom kom, niet plagen," probeert Nick de boel nog een beetje te sussen. Hij laat
56 zijn vinger langs een lijst glijden. "Jort woont volgens mijn gegevens in
57 Nunspeet, nietwaar Jort?"
58 Jort knikt met samengeknepen lippen. Hij schaamt zich zo erg dat hij het liefst
59 kilometers weg zou willen rennen. Weg bij dat stelletje pestkoppen vandaan. Het
60 liefst zou hij regelrecht naar zijn veilige kamertje thuis rennen. Was hij maar
61 nooit naar dit verschrikkelijke zomerkamp gegaan! Bij de gedachte dat hij hier
62 bijna een week moet blijven, wordt hij bijna misselijk.
63 Voorzichtig gluurt hij naar Maaïke, die het grassprietje nu als een sigaret tussen
64 haar vingers houdt. Alsof ze zijn blikken voelt, kijkt ze hem aan en geeft ze hem
65 een piepklein knipoogje.
66 Er gaat een schok door Jort heen. Heeft ze echt naar hem geknipoogd of heeft
67 hij het zich alleen maar verbeeld?

8 Welk vervolg past het best bij deze zin:
Jort ziet het knipoogje van Maaïke en denkt ...?

- A dat zij hem voor de gek houdt.
- B dat zij wel zal vertellen waarom hij op dit zomerkamp is.
- C dat zij hem voordoet hoe hij moet antwoorden.
- D dat zij hem wel aardig vindt.

9 Lees: **Jort staart ... helpt.** (r. 1)
Wat probeert Jort met deze truc te bereiken?

- A Dat hij snel een beurt krijgt.
- B Dat Maaïke hem een leuke jongen vindt.
- C Dat hij geen rood hoofd krijgt.
- D Dat hij een verlegen indruk maakt.

10 Lees: *Nick gaat ... en ...* (r. 25 tot en met r. 38)
Welke zin is waar volgens dit tekstgedeelte?

- A Jort heeft grote bewondering voor Maaïke.
- B Nick is een ongeduldige groepsleider.
- C Maaïke doet nogal stoer om indruk te maken.
- D Jort heeft maagpijn en wil daarom graag naar huis.

11 Welke titel past het **best** boven dit verhaal?

- A Jort wil gaan vliegen
- B Een verschrikkelijk kamp
- C De truc van Jort
- D Natuurliefhebbers

12 Lees: *Ik wil ... Jort.* (r. 37)
Welke zin is juist?

- A In de zin staat een mening.
- B In de zin wordt een argument genoemd.
- C In de zin wordt een feit genoemd.
- D In de zin wordt geen mening, argument of feit genoemd.

1 Roodharigen

2 Iemand met rood haar, bleke huid en sproeten: dat valt meteen op. Dat is niet
3 alleen van deze tijd. Door de eeuwen heen zijn roodharigen uitverkoren
4 geweest, maar vaker nog verguisd vanwege hun haarkleur. In de Middeleeuwen
5 eindigden roodharige vrouwen niet zelden als heks op de brandstapel.
6 Daarentegen wordt het in Denemarken een eer gevonden om een kind met rood
7 haar te hebben. En in Polen gelooft men dat als je drie roodharigen tegenkomt,
8 je de loterij zult winnen. Het mag duidelijk zijn: rood haar roept reacties op, of
9 het nou positieve of negatieve zijn.
10 Slechts één procent van de wereldbevolking heeft rood haar, dus 1 op de 100
11 mensen. Schotland is het land met de meeste roodharigen ter wereld; ongeveer
12 13% van de Schotten heeft rood haar. In Nederland komt het in redelijke mate
13 voor en in andere delen van de wereld is het ook te vinden. Wetenschappers
14 denken dat het oorspronkelijk uit Mesopotamië komt, het huidige Irak en Iran.
15 Mensen met rood haar hebben gemiddeld 90.000 haren, mensen met zwart haar
16 100.000, brunettes 110.000 en blondines 150.000. Rood haar is wel voller en
17 dikker dan haren in de andere kleuren.
18 Rood haar kan in verschillende tinten voorkomen: van bleek rossig tot diep
19 koperrood. Het gaat meestal samen met een blanke huid en de aanleg voor
20 sproeten. Die lichte huid is zeer gevoelig voor de zon. Mensen met rood haar
21 hebben daardoor een grotere kans om huidkanker te krijgen. Mensen met een
22 lichte huid – samen met blond of rood haar – komen meer voor in gebieden die
23 verder van de evenaar liggen, zoals Europa. Die mensen hebben een betere
24 vitamine D-productie (dat gebeurt in de huid) waardoor ze in de noordelijke
25 gebieden in het voordeel zijn. In landen waar de zon veel meer schijnt is een
26 bleke kleur weer een nadeel omdat de huid veel gevoeliger is voor zonnebrand.
27 Het is dan ook niet vreemd dat er meer roodharigen te vinden zijn in landen
28 verder weg van de evenaar.
29 Sinds 2005 wordt elk jaar begin september in Breda de Roodharigendag

30 gehouden, waar mensen uit allerlei landen op af komen. Er zijn fotoshoots,
31 tentoonstellingen en lezingen; de hele dag zijn er allerlei activiteiten die met de
32 eigenschap te maken hebben. Er zijn workshops tekenen en schilderen.
33 Fotografen en schilders exposeren hun mooiste werken over roodharigen.
34 Hoogtepunt is het moment waarop van alle roodharigen een groepsfoto wordt
35 gemaakt. Het evenement is uniek in de wereld. Er is in verschillende landen
36 aandacht voor geweest in de pers.

13 Lees: *Rood haar ... evenaar.* (r. 18 tot en met r. 28)
Waar gaat dit stukje **vooral** over?

- A Gebieden waar veel roodharigen voorkomen.
- B De gevolgen van rood haar en een bleke huid.
- C Waarom roodharigen in noordelijke gebieden in het voordeel zijn.
- D Waarom roodharigen ook een blanke huid hebben.

14 Lees: *Iemand ... zijn.* (r. 2 tot en met r. 9)
Wat wordt in dit stukje **vooral** duidelijk gemaakt?

- A Roodharigen roepen tegengestelde reacties op.
- B In Denemarken zijn roodharigen heel populair.
- C In de Middeleeuwen kwamen roodharigen op de brandstapel.
- D Vroeger waren roodharigen heel geliefd.

15 Lees: Het evenement ... wereld. (r. 35)
Wat betekent uniek hier?

- A Het evenement wordt in meerdere landen in de wereld georganiseerd.
- B Overall in de wereld wordt over dit evenement geschreven.
- C Het evenement wordt alleen in Nederland georganiseerd.
- D Het evenement wordt in alle landen van de wereld georganiseerd.